

Mál nr. 408/2023

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Ábyrgðartrygging ökutækis.

Skráningarnúmer ökutækis (A)

Umfang tjóns. Líkamstjón.

Gögn.

1. Málskot dags. 27. október 2023, ásamt fylgiskjöllum.
2. Bréf V, dags. 5. desember 2023, ásamt fylgiskjali.

Málsatvik.

Í fyrirbyggjandi lögregluskýrslum og í málskoti kemur fram að hinn 28. júní 2020 hafi orðið alvarlegt umferðarslys á Vesturlandsvegi, norðan við Grundarhverfi á Kjalarnesi. Um var að ræða banaslys þar sem ökumaður bifhjólsins A missti stjórn á bifhjólinu og lenti framan á húsbifreið sem kom út gagnstæðri átt. Bæði ökumaður bifhjólsins og farþegi þess létust í slysinu. Mikill fjöldi vegfarenda urðu vitni að slysinu og voru margir þeirra í uppnámi svo ákveðið var að opna fjöldahjálparstöð í Klébergsskóla. Komu starfsmenn áfallateymis Rauða krossins á staðinn og sáu um að veita fólkinu ráðgjöf og stuðnings. M og eiginmaður hennar voru í mótórhjólaferð með þeim látnu og varð M vitni af slysinu auk þess sem hún slasaðist við að snögghemla bifhjóli því sem hún var á (B). Slasaðist eiginmaður M einnig. Bótaskylda vegna líkamstjóns M var samþykkt úr slysatryggingu ökumanns og eiganda bifhjólsins B, hjá vátryggingafélaginu Y og gekkst M undir mat á varanlegum afleiðingum slyssins. Samkvæmt fyrirbyggjandi matsgerð, dags. 19. desember 2022 var M talin hafa hlotið 15 stiga varanlega miska sem skiptist þannig að 5 stig eru vegna mjóbakstognunar og 10 stig vegna áfallastreituröskunar. Þá var hún einnig metin til 8% varanlegrar örorku sem skiptist þannig að 3% eru vegna mjóbakseinkenna og 5% vegna andlegra þátta. Greiddi vátryggingafélagið Y bætur að hluta til úr slysatryggingu bifhjólsins. Var það afstaða Y að tryggingin næði aðeins til líkamlegra einkenna M við það að lenda í slysinu en hafnaði bótaskyldu vegna þeirra andlegu afleiðinga sem voru metnar í matsgerðinni. Fékk M því greiddar bætur miðað við 5 stiga miska og 3% varanlega örorku. Gerði M kröfu um bætur vegna andlegra einkenna úr lögboðinni ábyrgðartryggingu bifhjólsins A, þ.e. bifhjólsins sem hinn látni ók. Ábyrgðartrygging sú var til staðar hjá V sem hefur hafnað bótaskyldu vegna tjónsins. Vísar M til þess að litið hafi verið svo á að sá sem verður fyrir andlegu áfalli á vettvangi slyss og er sjálfur í hættu á að slasast, þótt sú verði ekki raunin, geti átt rétt á bótum vegna áfallsins. Vísar M til danskra og íslenskra dóma máli sínu til stuðnings. Hafi M umræddan dag orðið vitni að hræðilegu slysi þar sem tveir vinir hennar létu lífi og eiginmaður hennar slasaðist alvarlega. Auk þess slasaðist hún sjálf er hún stöðvaði bifhjól sitt skyndilega í kjölfar slyssins. Býr hún við áfallastreitu eftir slysið sem metin hefur verið til 10 stiga miska og 5% varanlegrar örorku.

Í athugasemdum sínum vísar V til þess sem fram kemur í bókinni Bótaréttur I varðandi þau skilyrði sem sem þarf að uppfylla svo vikið verði frá meginreglunni um að aðeins tjónþolinn sjálfur, þ.e. sá sem verður fyrir áverkanum, geti átt rétt til bóta. Í fyrsta lagi er það skilyrði sett að viðkomandi hafi í raun verið í hættu á að slasast sjálfur og áfall hans sé af þeim sökum. Almenn leiðir það ekki til bótaréttar þótt einstaklingur sé á vettvangi og verði vitni að skaðabótaskyldri háttsemi. Í öðru lagi er afar ólíklegt að fallist yrði á undantekningu frá meginreglunni og að aðstandendum yrðu dæmdar bætur, ef frumtjóni er valdið af almennu gáleysi. Í þriðja lagi verði að telja afar ólíklegt að þeir sem ekki eru skyldir tjónþola með þeim hætti sem greinir í 2. mgr. 26. gr. skaðabótalaga eða hafi við hann sambærileg tengsl, geti átt rétt til skaðabóta við alvarlegt líkamstjón eða dauða, að frátöldum tilvikum þar sem tjónþoli er í beinni hættu. V telur að M uppfylli ekki nein framangreind skilyrði. Er það því afstaða V að tjón M verði ekki rakið til notkunar ökutækisins A. Þá telur V að ekki hafi verið sýnt fram á að víkja eigi frá fyrrgreindri meginreglu skaðabótaréttar. Andleg einkenni M séu of fjarlæg og ósennileg afleiðing af háttsemi ökumanns A til þess að bótaskylda úr ábyrgðartryggingunni komi til greina.

Álit.

Ágreiningur þessa máls hverfist um það hvort M eigi rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu bifhjólsins A, vegna andlegra einkenna sem metin hafa verið í matsgerð dags. 19. desember 2022, til 10 stiga miska og 5% varanlegrar örorku. Vísar M til 4. gr. laga nr. 77/2019 um ökutækjatrýggingar. Þar kemur fram að eigandi (umráðamaður) skuli bæta tjón sem hlýst af notkun þess þótt tjónið verði ekki rakið til bilunar eða galla á ökutækinu eða ógætni ökumanns. Samkvæmt 1. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 skal sá sem bótaábyrgð ber á líkamstjóni, greiða skaðabætur fyrir atvinnutjón, sjúkrakostnað og annað fjártjón sem af því hlýst og enn fremur þjáningabætur. Með líkamstjóni er hér ekki eingöngu átt við líkamleg meiðsli, heldur getur geðrænt tjón einnig fallið hér undir, sbr. umfjöllun í greinargerð í frumvarpi því er varð að skaðabótalögum. Út frá þessu þarf að skoða hvort andlegt tjón M verði rakið til notkunar bifhjólsins A en þá þarf að víkja frá þeirri meginreglu skaðabótaréttar að einungis sá sem með beinum hætti verður fyrir tjóni vegna bótaskylds atburðar, eigi rétt til greiðslu skaðabóta. Mat á því hvort víkja skuli frá meginreglunni ræðst af því hvort viðkomandi hafi orðið vitni að atburði, af sakarstigi þess sem bótaábyrgð ber og tengslum við hinn látna. Verður þannig í fyrsta lagi að leggja mat á það hvort M hafi sjálf verið í hættu á að slasast, vegna tjónsins. Það er skilyrði að viðkomandi hafi í raun verið í hættu á að slasast sjálfur og að áfall hans sé af þeim sökum. Af gögnum málsins og þá sérstaklega af fyrirbyggjandi lögregluskýrslu verður ekki hægt að leggja til grundvallar að M hafi sjálf verið í slíkri hættu á vettvangi að rétt sé að rekja andleg einkenni hennar til notkunar bifhjólsins A. Í öðru lagi er talið ólíklegt að fallast á undantekningu frá meginreglunni ef frumtjóni er valdið af almennu gáleysi líkt og það tjón sem hér um ræðir en gríðarleg hálka hafði myndast á nýlegu malbiki á veginum sem varð til þess að ökumaður A missti stjórn á bifhjóli sínu og fór yfir á öfugan vegarhelming. Yrði helst gerð undantekning ef maki eða foreldri yrðu vitni að slysinu. Svo háttar ekki til í tilviki M þar sem hún tengdist hinum látnu vinaböndum en ekki nánnum fjölskylduböndum.

Með vísan til alls ofangreinds er það afstaða nefndarinnar að M eigi ekki rétt á bótum vegna andlegra einkenna sinna úr ábyrgðartryggingu ökutækisins A, hjá V.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu ökutækisins A hjá V.

Reykjavík, 23. janúar 2024.

Þóra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir